

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2017. december 5.*

„Előzetes döntéshozatal – EUMSZ 325. cikk – 2015. szeptember 8-i Taricco és társai ítélet (C-105/14, EU:C:2015:555) – A hozzáadottérték-adó (héta) területén elkövetett bűncselekmények miatti büntetőeljárás – Olyan elévülési időket előíró nemzeti jogszabály, amelyek a bűncselekmények büntetlenségét vonhatják maguk után – Az Unió pénzügyi érdekeinek sérelme – Valamennyi olyan belső jogi rendelkezés alkalmazásának mellőzésére vonatkozó kötelezettség, amely sértheti az uniós jog által a tagállamokra rótt kötelezettségeket – A bűncselekmények és büntetések törvényességének elve”

A C-42/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Corte costituzionale (alkotmánybíróság, Olaszország) a Bírósághoz 2017. január 26-án érkezett, 2016. november 23-i határozatával terjesztett elő a

M. A. S.

és

M. B.

ellen folytatott,

a **Presidenza del Consiglio dei Ministri**

részvételével folyamatban lévő büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça (előadó), C. G. Fernlund, C. Vajda tanácselnökök, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, M. Safjan, F. Biltgen, K. Jürimäe, M. Vilaras és E. Regan bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: R. Schiano tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. május 29-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– M. A. S. képviseletében G. Insolera, A. Soliani és V. Zeno-Zencovich avvocati,

* Az eljárás nyelve: olasz.

- M. B. képviselőjében N. Mazzacuva és V. Manes avvocati,
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítői: G. De Bellis, G. Galluzzo és S. Fiorentino avvocati dello Stato,
- az Európai Bizottság képviselőjében P. Rossi, J. Baquero Cruz, H. Krämer és K. Banks, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. július 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2015. szeptember 8-i Taricco és társai ítélet (C-105/14, EU:C:2015:555, a továbbiakban: Taricco ítélet) által értelmezett EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdésének értelmezésére irányul.
- 2 Ezt a kérelmet a M. A. S. és M. B. ellen a hozzáadottérték-adó (héta) területén elkövetett bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) Az Unió és a tagállamok küzdenek a csalás és az Unió pénzügyi érdekeit sértő minden egyéb jogellenes tevékenység ellen az e cikknek megfelelően meghozandó olyan intézkedésekkel, amelyeknek elrettentő hatásuk van és hathatós védelmet nyújtanak a tagállamokban, valamint az Unió intézményeiben, szerveiben és hivatalaiban.

(2) A tagállamok az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás leküzdésére megteszik ugyanazokat az intézkedéseket, mint amelyeket a saját pénzügyi érdekeiket sértő csalás leküzdésére tesznek.”

Az olasz jog

- 4 Az alkotmány 25. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Senki nem fosztható meg a törvényben meghatározott rendes bíróságtól.

Senki nem büntethető az elkövetés idején hatályba nem lépett törvény alapján.

Senkivel szemben nem alkalmazható kényszerintézkedés a törvényben meghatározott eseteken kívül.”

- 5 A codice penalének (büntető törvénykönyv) a 2005. december 5-i legge n. 251 (251. sz. törvény; a GURI 2005. december 7-i 285. száma; a továbbiakban: büntető törvénykönyv) által módosított 157. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A büntethetőség a büntetőjogi rendelkezés által a bűncselekményre előírt büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de büntett esetén legalább hat, vétség esetén legalább négy év elteltével évül el akkor is, ha ezek csak pénzbüntetéssel büntethetők.

[...]”

- 6 A büntető törvénykönyv 160. cikke kimondja:

„Az elévülést félbeszakítja a büntetőjogi felelősséget megállapító ítélet vagy végzés.

Az elévülést szintén félbeszakítja a kényszerintézkedések alkalmazásáról rendelkező végzés [...] [és] az előkészítő ülés kitűzéséről szóló határozat.

A félbeszakítás napjától kezdve a félbeszakított elévülés ismét elkezdődik. Ha több eljárási cselekmény szakította félbe az elévülést, az elévülés határidejének számítása az utolsó eljárási cselekmény napjától kezdődik újra; a 157. cikkben meghatározott időtartamok ugyanakkor – a büntetőeljárásról szóló törvény 51. cikke (3) bekezdésének a) és c) pontjában említett bűncselekmények kivételével – nem hosszabbodhatnak meg a 161. cikk második bekezdésében foglalt határidőkön túl.”

- 7 A büntető törvénykönyv 161. cikkének második bekezdése értelmében:

„A büntetőeljárásról szóló törvény 51. cikke (3) bekezdésének a) és c) pontja szerinti bűncselekmények miatti eljárások kivételével az elévülés félbeszakadása az elévüléshez szükséges időnek legfeljebb a negyedével [...] történő meghosszabbodását eredményezheti.”

- 8 A 2000. március 10-i decreto legislativo n. 74, nuova disciplina dei reati in materia di imposte sui redditi e sul valore aggiunto (a jövedelemadó és a hozzáadottérték-adó területén elkövetett bűncselekményekre vonatkozó új rendelkezésekről szóló, 74. törvényerejű rendelet; a GURI 2000. március 31-i 76. száma; a továbbiakban: 74/2000. sz. DL) 2. cikke szerint aki meg nem történt jogügyletekre vonatkozó számlák vagy egyéb dokumentumok felhasználásával csalárd héabevallást tesz, egy év hat hónaptól hat évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 9 A Taricco ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a büntető törvénykönyv 161. cikkével összefüggésben értelmezett 160. cikkének utolsó bekezdése (a továbbiakban: a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezései) azáltal, hogy az e rendelkezésekben előírtak szerint a héa területén elkövetett súlyos csalások miatti büntetőeljárások keretében bekövetkező, az elévülést félbeszakító eljárási cselekmény azzal a következménnyel jár, hogy az elévülési idő csak az eredeti időtartamának egynegyedével hosszabbodik meg, sértheti az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdésével a tagállamokra rótt kötelezettségeket, amennyiben az említett nemzeti jogi rendelkezések az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás eseteinek jelentős számában megakadályozzák a hatékony és visszatartó erejű szankciók kiszabását, vagy az érintett tagállam pénzügyi érdekeit sértő csalás eseteire hosszabb elévülési időket írnak elő, mint az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás eseteire. A Bíróság megállapította továbbá, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság feladata, hogy biztosítsa az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdésének teljes érvényesülését, szükség esetén mellőzve azon nemzeti jogi rendelkezések alkalmazását, amelyek azzal a hatással járnak, hogy megakadályozzák az érintett tagállamot abban, hogy teljesítse az EUM-Szerződés említett rendelkezéseiben rá rótt kötelezettségeket.

- 10 A Corte suprema di cassazione (semmtörvényszék, Olaszország) és a Corte d'appello di Milano (milánói fellebbviteli bíróság, Olaszország), amelyek alkotmányossági felülvizsgálatot kezdeményeztek a Corte costituzionale (alkotmánybíróság, Olaszország) előtt, úgy ítélik meg, hogy az említett ítéletből eredő szabály alkalmazandó az elöttük folyamatban lévő két eljárásban. Ezek az eljárások ugyanis a 74/2000. sz. DL hatálya alá tartozó, súlyosnak minősíthető bűncselekményekre vonatkoznak. Ezenkívül a büntethetőség elévülne, amennyiben a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezéseit kellene alkalmazni, ellenkező esetben azonban az említett eljárások büntető ítéletek meghozatalához vezethetnének.
- 11 Egyébiránt a Corte d'appello di Milanónak (milánói fellebbviteli bíróság) kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy az előtte folyamatban lévő eljárás megfelel-e az EUMSZ 325. cikk (2) bekezdéséből eredő kötelezettségnek. Ugyanis az 1973. január 23-i decreto del Presidente della Repubblica n. 43, recante approvazione del testo unico delle disposizioni legislative in materia doganale (a vámjogi rendelkezések egységes szövegének elfogadásáról szóló 43. sz. köztársasági elnöki rendelet; a GURI 1973. március 28-i 80. száma) 291 quater cikkében meghatározott, a külföldön gyártott dohányárak bünszervezetben elkövetett csempészésének vétsége, bár hasonlít a 74/2000. sz. tvr. hatálya alá tartozó, az alapeljárás tárgyát képező bűncselekményekhez, nem vonatkozik rá az abszolút elévülési idő felső korlátját meghatározó ugyanazon szabály, mint ezekre a bűncselekményekre.
- 12 Ezért a Corte suprema di cassazione (semmtörvényszék) és a Corte d'appello di Milano (milánói fellebbviteli bíróság) úgy véli, hogy a Taricco ítéletben kialakított szabály értelmében mellőzniük kellene az elévülési időre vonatkozóan a büntető törvénykönyvben meghatározott, szóban forgó rendelkezések alkalmazását, és érdemben kellene határozniuk.
- 13 A Corte costituzionalénak (alkotmánybíróság) kétségei vannak afelől, hogy ez a megoldás összeegyeztethető-e az olasz alkotmányos rend legfőbb elveivel és a személyek elidegeníthetetlen jogainak tiszteletben tartásával. E bíróság szerint az említett megoldás így különösen sértheti a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét, amely többek között megköveteli, hogy a büntetőjogi rendelkezések pontosan meghatározottak legyenek, és ne legyen visszaható hatályuk.
- 14 E tekintetben a Corte costituzionale (alkotmánybíróság) kifejti, hogy az olasz jogrendben a büntethetőség elévülésének rendszere anyagi jogi jelleget ölt, és ennél fogva az olasz alkotmány 25. cikkében meghatározott törvényesség elvének hatálya alá tartozik. Következésképpen az említett rendszernek pontos, a szóban forgó bűncselekmény elkövetésének idején hatályban lévő szabályokon kell alapulnia.
- 15 E körülmények között a Corte costituzionale (alkotmánybíróság) úgy véli, hogy az érintett nemzeti bíróságok arra kéri, hogy foglaljon állást azzal kapcsolatban, hogy a Taricco ítéletben kialakított szabály tiszteletben tartja-e a „meghatározottság” követelményét, amelynek az alkotmány értelmében a büntető anyagi jogi szabályokat jellemeznie kell.
- 16 Ennél fogva elsősorban azt kellene megvizsgálni, hogy az érintett személy a szóban forgó bűncselekmény elkövetésekor tudhatta-e azt, hogy az uniós jog arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy az említett ítéletben meghatározott körülmények között a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezéseinek alkalmazását mellőzze. Egyébiránt annak követelménye, hogy a jogsértés büntetendő jellegét és a kiszabható büntetést a büntetendő cselekmény elkövetője előzetesen és pontosan megismerhesse, az Emberi Jogok Európai Bíróságának az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény (a továbbiakban: EJE) 7. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlatából is következik.
- 17 Másodsorban a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a Taricco ítélet nem pontosítja kellőképpen azokat a tényezőket, amelyeket a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie az ezen ítéletből eredő szabály alkalmazását megalapozó, „az esetek jelentős számának” meghatározásakor, és így nem szab korlátot a bíróság mérlegelési jogkörének.

- 18 Továbbá e bíróság szerint a Taricco ítélet nem foglal állást az ezen ítéletben kialakított szabálynak az olasz alkotmányos rend legfőbb elveivel való összeegyeztethetőségével kapcsolatban, és ezt a feladatot kifejezetten a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságokra bízta. E tekintetben megjegyzi, hogy ezen ítélet 53. pontja kifejti, hogy bár a nemzeti bíróságnak kell határoznia arról, hogy mellőzi-e a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezéseinek alkalmazását, gondoskodnia kell arról is, hogy az érintett személyek alapvető jogait tiszteletben tartsák. Hozzáfűzi, hogy az említett ítélet 55. pontja kifejti, hogy e mellőzésre csak akkor kerülhet sor, ha a nemzeti bíróság meggyőződött a vádlott jogainak tiszteletben tartásáról.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi továbbá, hogy a Taricco ítéletben a Bíróság az ezen ítéletben kialakított szabálynak az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 49. cikkével való összeegyeztethetőségével kapcsolatban kizárólag a visszaható hatály tilalmának elvét illetően foglalt állást. A Bíróság azonban nem vizsgálta a bűncselekmények és büntetések törvényessége elvének másik vetületét, mégpedig annak követelményét, hogy a büntetési rendszerre vonatkozó jogszabályok kellően pontosak legyenek. Pedig olyan követelményről van szó, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományainak részét képezi, és amely az EJEE védelmi rendszerében is megjelenik, és amely ennél fogva az uniós jog általános elvének felel meg. Márpedig, még ha az olasz jogrendnek a büntethetőség elévülésére vonatkozó rendszerét eljárási jellegűnek kellene is tekinteni, ezt akkor is pontos szabályok mentén kellene alkalmazni.
- 20 Ilyen körülmények között a Corte costituzionale (alkotmánybíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdését, hogy az előírja a büntetőbíróság számára az elévüléssel kapcsolatos olyan nemzeti szabályozás mellőzését, amely az esetek jelentős számában megakadályozza az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalások visszaszorítását, vagyis az állam pénzügyi érdekeit sértő csalások vonatkozásában előírt elévülési időhöz képest az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalások esetében rövidebb elévülési időt ír elő akkor is, ha az alkalmazás szóban forgó mellőzésének nincs kellően határozott jogalapja?
- 2) Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdését, hogy az előírja a büntetőbíróság számára az elévüléssel kapcsolatos olyan nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzését, amely az esetek jelentős számában megakadályozza az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalások visszaszorítását, vagyis az állam pénzügyi érdekeit sértő csalások vonatkozásában előírt elévülési időhöz képest az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalások esetében rövidebb elévülési időt ír elő akkor is, ha a tagállam jogrendjében az elévülés a büntető anyagi jog részét képezi, és arra vonatkozik a törvényesség elve?
- 3) Úgy kell-e értelmezni [a Taricco ítéletet], hogy az előírja a büntetőbíróság számára az elévüléssel kapcsolatos olyan nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzését, amely az esetek jelentős számában megakadályozza az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalások visszaszorítását, vagyis amely az állam pénzügyi érdekeit sértő csalások vonatkozásában előírt elévülési időhöz képest az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalások esetében rövidebb elévülési időt ír elő akkor is, ha az alkalmazás szóban forgó mellőzése ellentétes a tagállam alkotmányos rendjének alapelveivel vagy a személyeknek a tagállam Alkotmányában elismert, elidegeníthetetlen jogaival?”
- 21 A 2017. február 28-i M. A. S. és M. B. végzésével (C-42/17, nem tették közzé, EU:C:2017:168) a Bíróság elnöke úgy határozott, hogy helyt ad a kérdést előterjesztő bíróságnak az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23a. cikkében és a Bíróság eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdésében előírt gyorsított eljárás lefolytatása iránti kérelmének.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

- 22 Emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben szereplő előzetes döntéshozatali eljárás megteremti a bírák közötti párbeszédet a Bíróság és a tagállami bíróságok között, amelynek célja az uniós jog értelmezése egységességének, illetve az uniós jog koherenciájának, teljes érvényesülésének és autonómiájának biztosítása (lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i 2/13 vélemény [az Unió EJEE-hez történő csatlakozása], EU:C:2014:2454, 176. pont).
- 23 Az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás ily módon a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén az előbbi az utóbbiak által eldöntendő jogviták megoldásához szükséges támpontokat nyújt az uniós jog értelmezése terén (lásd ebben az értelemben: 2016. július 5-i Ognyanov ítélet, C-614/14, EU:C:2016:514, 16. pont).
- 24 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a Bíróságnak, amikor az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre válaszol, az a feladata, hogy az uniós bíróságok és a nemzeti bíróságok közötti hatáskörmegosztás keretén belül azt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban meghatározott ténybeli és szabályozási háttérrel vegye figyelembe, amelybe az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések illeszkednek, ahogyan azokat az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban meghatározták (2017. október 26-i Argenta Spaarbank ítélet, C-39/16, EU:C:2017:813, 38. pont).
- 25 Meg kell jegyezni, hogy a Taricco ítélet alapjául szolgáló eljárásban a Tribunale di Cuneo (cuneoi bíróság, Olaszország) a Bíróságot az EUMSZ 101. cikk, az EUMSZ 107. cikk és az EUMSZ 119. cikk, valamint a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006. november 28-i 2006/112 irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.) 158. cikkének értelmezésével kapcsolatban kérdezte.
- 26 A Taricco ítéletben azonban a Bíróság az ezen olasz bíróság előtt folyamatban lévő büntetőeljárás szempontjából szükségesnek tartotta, hogy számára az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdésével kapcsolatban is értelmezést adjon.
- 27 Az alapeljárásban a Corte costituzionale (alkotmánybíróság) felveti a bűncselekmények és büntetések törvényessége elve esetleges megsértésének kérdését, amely a Taricco ítéletben kialakított azon kötelezettségből következhet, hogy a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezéseinek alkalmazását mellőzni kell, tekintettel egyrészt az olasz jogrendben meghatározott elévülési rendszer anyagi jogi jellegére, ami azt feltételezi, hogy ezek a szabályok észszerűen előreláthatók legyenek a jogalanyok számára a felrótt bűncselekmény elkövetésének időpontjában, mindamelllett, hogy a terhelt terhére nem módosíthatók visszaható hatállyal, másrészt pedig arra a követelményre, hogy a büntethetőségi rendszerre vonatkozó valamennyi nemzeti jogszabálynak kellően határozott joggalappal kell bírnia ahhoz, hogy a nemzeti bíróság értékelését határok közé szorítsa, és annak irányt mutasson.
- 28 Ennélfogva a Bíróság feladata az, hogy figyelembe véve a kérdést előterjesztő bíróság által ezen elvvel kapcsolatban feltett, de a Taricco ítélet alapjául szolgáló ügyben elé nem tárt kérdéseket, pontosítsa az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdésének az említett ítéletben kifejtett értelmezését.

Az első és a második kérdésről

- 29 Az együttesen vizsgálandó első és második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az előírja a nemzeti bíróság számára, hogy a hea területén elkövetett bűncselekmények miatti büntetőeljárásban mellőzze az elévülésre vonatkozó és a büntető anyagi jog hatálya alá tartozó azon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyek az esetek jelentős számában megakadályozzák az Unió pénzügyi érdekeit sértő

súlyos csalások miatt hatékony és visszatartó erejű büntetőjogi szankciók kiszabását, illetve amelyek az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalások vonatkozásában rövidebb elévülési időt írnak elő, mint az érintett állam pénzügyi érdekeit sértő csalások esetében, még akkor is, ha e kötelezettség teljesítése sértené a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét annak okán, hogy az alkalmazandó jog nem kellően pontos, vagy hogy visszaható hatállyal alkalmazandó.

- 30 Emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdése arra kötelezi a tagállamokat, hogy elrettentő hatású és hatékony intézkedésekkel küzdjenek az Unió pénzügyi érdekeit sértő jogellenes tevékenységek ellen, különösen pedig előírja velük szemben, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás leküzdése érdekében ugyanazokat az intézkedéseket tegyék meg, mint amelyeket a saját pénzügyi érdekeiket sértő csalás leküzdésére tesznek.
- 31 Mivel az Unió saját forrásai az Európai Unió saját forrásainak rendszeréről szóló, 2014. május 26-i 2014/335/EU, Euratom tanácsi határozat (HL 2014. L 168., 105. o.) értelmében magukban foglalják többek között a harmonizált héa uniós szabályok alapján megállapított alapjának alkalmazásából származó bevételeket, közvetlen kapcsolat áll fenn egyrészt a héa-bevételeknek az alkalmazandó uniós jog tiszteletben tartásával történő beszédése, másrészt pedig a vonatkozó héa-sajátforrás uniós költségvetés rendelkezésére bocsátása között, mivel az előbbi beszédése során történt mulasztás potenciálisan az utóbbi csökkenéséhez vezet (lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 26. pont; Taricco ítélet, 38. pont).
- 32 A tagállamok feladata, hogy biztosítsák az uniós saját források hatékony beszédését (lásd ebben az értelemben: 2016. április 7-i Degano Trasporti ítélet, C-546/14, EU:C:2016:206, 21. pont). Ez alapján az említett tagállamoknak a saját forrásoknak megfelelő azon összegeket vissza kell követelniük, amelyeket csalás révén elvontak az uniós költségvetésből.
- 33 Az Unió pénzügyi érdekei védelmének a biztosítása céljából a tagállamok valóban szabadon választhatják meg az alkalmazandó szankciókat, amelyek ölthetik közigazgatási szankciók, büntetőjogi szankciók formáját, vagy lehetnek a kettő kombinációi (lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 34. pont; Taricco ítélet, 39. pont).
- 34 E tekintetben azonban meg kell jegyezni elsősorban, hogy a büntetőjogi szankciók elengedhetetlenek lehetnek a súlyos héacsalás bizonyos eseteivel szembeni hatékony és visszatartó erejű küzdelemhez (lásd ebben az értelemben: Taricco ítélet, 39. pont).
- 35 Így a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos héacsalás eseteit hatékony és visszatartó erejű büntetőjogi szankciókkal sújtsák, ellenkező esetben megszegnék az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésében előírt kötelezettségeiket (lásd ebben az értelemben: Taricco ítélet, 42. és 43. pont).
- 36 Ebből következően úgy kell tekinteni, hogy a tagállamok megszegik az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésében előírt kötelezettségeiket, ha a súlyos héacsalásokkal szemben meghatározott büntetőjogi szankciók nem teszik lehetővé az adó hatékony, maradéktalan beszédésének biztosítását. Ez alapján a tagállamoknak arról is gondoskodniuk kell, hogy a nemzeti jog által megállapított elévülési szabályok az ilyen csalásokkal kapcsolatos bűncselekmények hatékony szankcionálását lehetővé tegyék.
- 37 Másodsorban az EUMSZ 325. cikk (2) bekezdése értelmében a tagállamoknak az Unió pénzügyi érdekeit – többek között a héával kapcsolatban – sértő csalás leküzdésére ugyanazokat az intézkedéseket kell megtenniük, mint amelyeket a saját pénzügyi érdekeiket sértő csalás leküzdésére tesznek.

- 38 Valamely nemzeti jogszabálynak az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdésével való összeegyeztethetlenségét illetően a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy ez a cikk a tagállamok terhére pontosan meghatározott eredménykötelezettségeket ró, amelyek az e rendelkezésekben megállapított szabályok alkalmazása tekintetében semmiféle feltételt nem szabnak (lásd ebben az értelemben: Taricco ítélet, 51. pont).
- 39 A hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok feladata tehát, hogy biztosítsák az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdéséből eredő kötelezettségek teljes érvényesülését, és hogy mellőzzék azon belső jogi rendelkezések alkalmazását, többek között az elévüléssel kapcsolatban, amelyek a hea területén elkövetett súlyos bűncselekmények miatti eljárásban megakadályozzák az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalások miatt hatékony és visszatartó erejű büntetőjogi szankciók kiszabását (lásd ebben az értelemben: Taricco ítélet, 49. és 58. pont).
- 40 Emlékeztetni kell arra, hogy a Taricco ítélet 58. pontjában a szóban forgó nemzeti rendelkezések kapcsán megállapítást nyert, hogy sérthetik az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdésével az érintett tagállamokra rótt kötelezettségeket, amennyiben e nemzeti rendelkezések az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás eseteinek jelentős számában megakadályozzák a hatékony és visszatartó erejű szankciók kiszabását, vagy az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás eseteire rövidebb elévülési időket írnak elő, mint az ezen tagállam pénzügyi érdekeit sértő csalás eseteire.
- 41 Elsődlegesen a nemzeti jogalkotó feladata, hogy az EUMSZ 325. cikkéből eredő kötelezettségek teljesítését lehetővé tevő olyan szabályokat írjon elő, amelyek figyelembe veszik a Taricco ítélet 58. pontjában kifejtett megfontolásokat. E jogalkotó feladata ugyanis annak biztosítása, hogy a büntethetőség elévülésének nemzeti rendszere ne vezessen büntetlenséghez a hea területén elkövetett súlyos csalások jelentős számában, illetve hogy a vádlott terhére ne legyen súlyosabb az érintett tagállam pénzügyi érdekeit sértő csalás, mint az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás.
- 42 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az, hogy valamely nemzeti jogalkotó azonnali hatállyal meghosszabbítja az elévülési időt, azon kifogásolt cselekmények esetében is, amelyek még egyáltalán nem évültek el, főszabály szerint nem sérti a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét (lásd ebben az értelemben: Taricco ítélet, 57. pont, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának ott hivatkozott ítélkezési gyakorlata).
- 43 Ezek után hozzá kell fűzni, hogy az Unió pénzügyi érdekeinek büntetőjogi szankciók meghatározása útján történő védelmének területe az EUMSZ 4. cikk (2) bekezdése értelmében az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörbe tartozik.
- 44 A jelen ügyben az alapügy tárgyát képező cselekmények elkövetésekor a hea területén elkövetett bűncselekményekre vonatkozó elévülési rendszert az uniós jogalkotó nem harmonizálta, és erre – részlegesen – csak az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló, 2017. július 5-i (EU) 2017/1371 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2017. L 198., 29. o.) elfogadásával került sor.
- 45 Az Olasz Köztársaság tehát az említett időpontban szabadon meghatározhatta azt a jogrendjében, hogy ez a rendszer a bűncselekmények és a büntetések meghatározására vonatkozó szabályokhoz hasonlóan a büntető anyagi jog hatálya alá tartozik, és ennél fogva a bűncselekmények és büntetések törvényességének elve vonatkozik rá ugyanúgy, mint ez utóbbi szabályokra.
- 46 A hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságoknak azonban, amikor a folyamatban lévő eljárásban arról kell határozniuk, hogy a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezéseinek alkalmazását mellőzik-e, gondoskodniuk kell arról, hogy a bűncselekmény elkövetésével vádolt személyek alapvető jogait tiszteletben tartsák (lásd ebben az értelemben: Taricco ítélet, 53. pont).

- 47 E tekintetben a nemzeti hatóságok és bíróságok az alapvető jogok védelmének nemzeti szintjét alkalmazhatják, feltéve hogy ennek alkalmazása nem veszélyezteti a Charta által meghatározott és a Bíróság által értelmezett védelmi szintet, sem pedig az uniós jog elsőbbségét, egységességét és tényleges érvényesülését (2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 48 Különös tekintettel a büntetéskiszabásra, a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok feladata annak biztosítása, hogy a vádlottnak a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvéből eredő jogait tiszteletben tartsák.
- 49 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság szerint e jogokat nem tartanák tiszteletben akkor, ha a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezéseinek alkalmazását az előtte folyamatban lévő eljárásban mellőznék, mivel egyrészt az érintett személyek a Taricco ítélet kihirdetése előtt nem láthatták észszerűen előre azt, hogy az EUMSZ 325. cikk az ezen ítéletben meghatározott körülmények között arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy az említett rendelkezések alkalmazásától eltekintsen.
- 50 Másrészt, e bíróság szerint a nemzeti bíróság nem határozhatja meg azon feltételek konkrét tartalmát, amelyek mellett e rendelkezések alkalmazását mellőznie kellene, vagyis amikor e rendelkezések a súlyos csalás eseteinek jelentős számában megakadályoznák a hatékony és visszatartó erejű szankciók kiszabását, máskülönben nem tartaná tiszteletben a mérlegelési mozgásterének a bűncselekmények és büntetések törvényességének elve által szabott korlátait.
- 51 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy mind az uniós jogrendben, mind pedig a nemzeti jogrendekben jelentőséggel bír a bűncselekmények és büntetések törvényességének elve, mégpedig az előreláthatóság, a pontosság és az alkalmazandó büntetőjogi jogszabály visszaható hatálya tilalmának követelménye révén.
- 52 Ez, a Charta 49. cikkében foglalt elv kötelező a tagállamokra nézve, amikor a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében az uniós jogot hajtják végre; erről van szó akkor, amikor az EUMSZ 325. cikkben rájuk rótt kötelezettségeknek megfelelően a hea területén elkövetett bűncselekményekkel szemben büntetőjogi szankciókat szabnak ki. Az uniós források hatékony beszedésének biztosítására irányuló kötelezettség tehát nem kerülhet szembe ezen elvvel (lásd analógia útján: 2012. március 29-i Belvedere Costruzioni ítélet, C-500/10, EU:C:2012:186, 23. pont).
- 53 Ezenkívül a bűncselekmények és büntetések törvényességének elve a tagállamok közös alkotmányos hagyományainak része (lásd a büntetőjogi rendelkezések visszaható hatálya tilalmát illetően: 1990. november 13-i Fedesa és társai ítélet, C-331/88, EU:C:1990:391, 42. pont; 2004. január 7-i X-ítélet, C-60/02, EU:C:2004:10, 63. pont), és azt több nemzetközi egyezmény, többek között az EJEE a 7. cikkének (1) bekezdésében is elismerte (lásd e tekintetben: 2007. május 3-i Advocaten voor de Wereld ítélet, C-303/05, EU:C:2007:261, 49. pont).
- 54 Az Alapjogi Chartához fűzött magyarázatokból (HL 2007. C 303., 17. o.) kitűnik, hogy a Charta 52. cikkének (3) bekezdése értelmében a Charta 49. cikkében biztosított jog tartalma és terjedelme azonos az EJEE-ben biztosított jog tartalmával és terjedelmével.
- 55 A bűncselekmények és büntetések törvényességének elvéből eredő követelményeket illetően meg kell jegyezni először is azt, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága az EJEE 7. cikkének (1) bekezdése vonatkozásában kimondta, hogy ezen elv értelmében a büntetőjogi rendelkezéseknek a bűncselekményi tényállás és a büntetés meghatározása terén tiszteletben kell tartaniuk bizonyos hozzáférhetőségi és előreláthatósági követelményeket (lásd: EJEB, 1996. november 15., *Cantoni kontra Franciaország*, CE:ECHR:1996:1115JUD001786291, 45/1995. sz., 29. §; 2002. február 7., *E. K. kontra Törökország*, CE:ECHR:2002:0207JUD002849695, 28496/95. sz., 51. §; 2006. március 29., *Achour*

kontra Franciaország [Nagykamará], CE:ECHR:2006:0329JUD006733501, 67335/01. sz., 41. §; 2011. szeptember 20., OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos kontra Oroszország, CE:ECHR:2011:0920JUD001490204, 14902/04. sz., 567–570. §).

- 56 Másodszor hangsúlyozni kell, hogy az alkalmazandó jog pontosságának ezen elvből fakadó követelménye azt jelent, hogy a jogszabálynak világosan kell meghatároznia a bűncselekményeket, és az azok miatt kiszabandó büntetéseket. E feltétel akkor teljesül, ha a jogalany – a releváns rendelkezés megfogalmazásából, szükség esetén a bíróságok által nyújtott értelmezés segítségével – megtudhatja, hogy mely cselekmények és mulasztások vonják maguk után a büntetőjogi felelősségét (lásd ebben az értelemben: 2017. március 28-i Rosneft ítélet, C-72/15, EU:C:2017:236, 162. pont).
- 57 Harmadszor, a büntetőjogi jogszabály visszaható hatályának tilalmával ellentétes többek között az, ha a bíróság a büntetőeljárásban büntetést szabhat ki egy olyan magatartás miatt, amelyet valamely nemzeti jogszabály nem tiltott a felrótt bűncselekmény elkövetését megelőzően, vagy pedig súlyosíthatja a büntetőjogi felelősségi rendszert a büntetőeljárás alá vont személyek terhére (lásd analógia útján: 2016. november 8-i Ognyanov ítélet, C-554/14, EU:C:2016:835, 62–64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 58 E tekintetben, amint az a jelen ítélet 45. pontjában megállapítást nyert, az előreláthatóság, a pontosság és a visszaható hatály tilalmának a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvéből eredő követelménye az olasz jogrendben a héa területén elkövetett bűncselekmények elévülési rendszerére is vonatkozik.
- 59 Ebből egyrészt az következik, hogy a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a Taricco ítélet 58. pontjában tett megállapítás, amely szerint a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezései az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás eseteinek jelentős számában megakadályozzák a hatékony és visszatartó erejű szankciók kiszabását, az olasz jogrendben olyan bizonytalanságot idéz-e elő az alkalmazandó elévülési rendszer meghatározása szempontjából, amely sérti az alkalmazandó jog pontosságának elvét. Amennyiben igen, a nemzeti bíróság nem köteles mellőzni a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezéseinek alkalmazását.
- 60 Másrészt a jelen ítélet 58. pontjában említett követelményekkel ellentétes az, ha a héa területén a Taricco ítélet kihirdetését megelőzően elkövetett bűncselekményekkel vádolt személyek elleni eljárásban a nemzeti bíróság mellőzi a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezéseinek alkalmazását. A Bíróság ugyanis már hangsúlyozta az említett ítélet 53. pontjában, hogy e személyekkel szemben így – e rendelkezések alkalmazásának mellőzése okán – olyan szankciókat lehet kiszabni, amelyeket minden valószínűség szerint elkerültek volna, ha az említett rendelkezéseket alkalmazták volna. Így az említett személyekre visszamenőleges hatállyal a bűncselekmény elkövetésének időpontjában hatályban lévőknel súlyosabb büntethetőség vonatkozna.
- 61 Amennyiben a nemzeti bíróság ily módon arra a megállapításra jut, hogy a büntető törvénykönyv szóban forgó rendelkezései alkalmazásának mellőzésére vonatkozó kötelezettség sérti a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét, nem köteles eleget tenni e kötelezettségnek, még akkor sem, ha e kötelezettségnek való megfelelés lehetővé tenné az uniós joggal összeegyeztethetetlen nemzeti helyzet orvoslását (lásd analógia útján: 2014. július 10-i Impresa Pizzarotti ítélet, C-213/13, EU:C:2014:2067, 58. és 59. pont). A nemzeti jogalkotó feladata tehát, hogy megtegye a szükséges intézkedéseket, amint az a jelen ítélet 41. és 42. pontjában már megállapítást nyert.
- 62 A fenti megfontolásokra tekintettel az első és második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az előírja a nemzeti bíróság számára, hogy a héa területén elkövetett bűncselekmények miatti büntetőeljárásban mellőzze az elévülésre vonatkozó azon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyek az esetek jelentős számában megakadályozzák az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalások miatt hatékony és visszatartó erejű

büntetőjogi szankciók kiszabását, illetve amelyek az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalások vonatkozásában rövidebb elévülési időt írnak elő, mint az érintett állam pénzügyi érdekeit sértő csalások esetében, kivéve ha e mellőzés sértené a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét annak okán, hogy az alkalmazandó jog nem kellően pontos, vagy hogy a bűncselekmény elkövetésének időpontjában hatályban lévőknel súlyosabb büntethetőséget megállapító jogszabály visszaható hatállyal alkalmazandó.

A harmadik kérdéstről

- 63 Az első és a második kérdésre adott válaszra tekintettel a harmadik kérdése nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 64 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az EUMSZ 325. cikk (1) és (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az előírja a nemzeti bíróság számára, hogy a hozzáadottérték-adó területén elkövetett bűncselekmények miatti büntetőeljárásban mellőzze az elévülésre vonatkozó azon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyek az esetek jelentős számában megakadályozzák az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalások miatt hatékony és visszatartó erejű büntetőjogi szankciók kiszabását, illetve amelyek az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalások vonatkozásában rövidebb elévülési időt írnak elő, mint az állam pénzügyi érdekeit sértő csalások esetében, kivéve ha e mellőzés sértené a bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét annak okán, hogy az alkalmazandó jog nem kellően pontos, vagy hogy a bűncselekmény elkövetésének időpontjában hatályban lévőknel súlyosabb büntethetőséget megállapító jogszabály visszaható hatállyal alkalmazandó.

Aláírások